

Prof. dr hab. Michał Grabarczyk
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka
Specjalność - skrzypce
Akademia Muzyczna
Im. K. i G. Bacewiczów w Łodzi

Poznań dnia: 28.08.2018r.

Zlecniodawca opinii

Akademia Muzyczna im Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Instrumentalny pismo z dnia 9 lipca 2018 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach w zakresie sztuki, Dz. U. Nr 65, poz 595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydział Instrumentalnego z dnia 15 marca 2016 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pana mgra Marcina Ostrowskiego z dnia 05.02.2016 roku, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust 1-3) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Liczba członków Rady wynosi 35 osób uprawnionych do głosowania. Na posiedzeniu było obecnych 22 członków Rady uprawnionych do głosowania. Oddano 22 głosów ważnych: 16 za wszczęciem przewodu doktorskiego, 0 głosów przeciwnych i 6 wstrzymujących się. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały o wszczęciu przewodu o nadanie Panu mgr Marcinowi Ostrowskiemu stopnia doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka zostało zachowane. Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego dr. hab. Piotra Rojka pisma sygnowanego datą 09.07.2018 roku, informującego o wyznaczeniu mej osoby przez Radę Wydziału na recenzenta pracy doktorskiej oraz dorobku artystycznego Pana mgra Marcina Ostrowskiego - została dołączona następująca dokumentacja:

1. Praca doktorska Pana mgra Marcina Ostrowskiego,
2. Dokumentacja i wniosek o wszczęcie przewodu,
3. Kopia Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 15 marca 2016 roku dotycząca wszczęcia przewodu doktorskiego mgra Marcina Ostrowskiego, wraz z:

- kopiami uchwały w sprawie wyznaczenia promotora,
 - wyciągiem z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Instrumentalnego w dniu 15 marca 2016 roku
 - kopią protokołu Komisji Skrutacyjnej z dnia 15 marca 2016r. – dotycząca uchwał w sprawie wszczęcia postępowania oraz wyznaczenia promotora w przewodzie doktorskim Pana mgra Marcina Ostrowskiego,
 - listą obecności
 - listą minimum kadrowego
4. Kopia Uchwały Rady Wydział Instrumentalnego z dnia 15 marca 2016r. dotyczącej wyznaczenia recenzenta wraz z:
- wyciągiem z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Instrumentalnego w dniu 15 marca 2016 roku
 - kopią protokołu Komisji Skrutacyjnej z dnia 15 marca 2016r. - dotycząca wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim Pana mgra Marcina Ostrowskiego,
 - listą obecności
 - listą minimum kadrowego.
5. Umowa o dzieło

Złożona przy wniosku przez Kandydata praca doktorska oraz dokumentacja zostały wyczerpująco przygotowane i bez zastrzeżeń odpowiadają wymaganiom ustawy z dnia 14.03.2003 roku art. 16 i 17 ust. 1 i 2 tekst jednolity (Dz. U. nr 65. poz. 595, wraz ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r.), oraz Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15.01.2004 roku § 11 ust. 1 – 4 (ew. § 12) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, tekst jednolity (Dz. U. nr 15 poz.128 wraz ze zmianami, Dz. U. nr 252 poz. 2124 z dnia 15.12.2005 r. oraz Dz. U. nr 153, poz. 1094 z dnia 17.08.2006).

Podstawowe dane o kandydacie

Marcin Ostrowski urodził się 05.07.1988 we Wrocławiu w rodzinie z muzycznymi tradycjami. Naukę gry na skrzypcach rozpoczął w wieku sześciu lat w Szkole Muzycznej im. Grażyny Bacewicz w klasie prof. M. Kuznietsova i W. Kuzniecowa we Wrocławiu.

W 2005 roku przeprowadził się do Poznania i doskonalił grę w klasie prof. W. Malińskiego w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II st. im M. Karłowicza w Poznaniu. W klasie prof. Malińskiego ukończył również Akademię Muzyczną im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu z wyróżnieniem w 2012 roku. W 2016 r. uzyskał tytuł "master" w zakresie kameralistyki na Universität der Künste w Berlinie - w klasie Artemis Quartet. W tym samym roku ukończył także elitarne studia w Royal Northern College of Music w Manchesterze. Właśnie kończy studia doktoranckie we Wrocławskiej Akademii Muzycznej w klasie dr. hab. Wiktora Kuzniecowa.

Swoją grę doskonalił na kursach muzycznych u wybitnych pedagogów i skrzypków: Idy Haendel, Wandy Wiłkomirskiej, Maxima Vengerova, Tomasza Tomaszewskiego, Alexandra Sitkovetskiego i wielu innych. Jest laureatem wielu konkursów ogólnopolskich. Był także uczestnikiem, po eliminacjach - IX Międzynarodowego Konkursu im. H. Wieniawskiego w Poznaniu. Był też wielokrotnie nagradzany w ramach działalności kwartetowej (Diverso String Quartet) -na I Międzynarodowym Konkursie Kwartetów Smyczkowych im. K. Szymanowskiego w Katowicach (2014) i Międzynarodowym Konkursie Zespołów Kameralnych im. L. van Beethovena w Łusławicach (2015). Otrzymał też stypendium doktoranckie im J. Grotowskiego za osiągnięcia w dziedzinie nauki. Jako solista i kameralista prowadzi bogatą działalność artystyczną. Występował oprócz koncertów w Polsce w Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Czechach, Belgii, Holandii i Rosji z towarzyszeniem orkiestr "European Bach Players", Festival Orchestra Berlin, Orchestra of Square Chapel w Halifax i wielu innych.

Brał udział w wielu festiwalach muzycznych w Polsce i w innych krajach Europy. Występował z wieloma wybitnymi dyrygentami. Gra na Skrzypcach Pietro Antonio Landolfi.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Marcina Ostrowskiego nosi tytuł:

"Rola miniatur na skrzypce i fortepian w pierwszej połowie XX wieku i ich różnorodność stylistyczna na podstawie wybranych kompozycji".

Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów wraz z podrozdziałami, zawiera podsumowanie, wykaz materiałów źródłowych oraz aneks.

Doktorant rozważa i opisuje rolę miniatur na skrzypce i fortepian, po pierwsze – w twórczości kompozytorów I połowy XX w. – po drugie, jak pisze, miejsce małych form instrumentalnych w repertuarze wybitnych skrzypków, po trzecie rolę miniatur w edukacji i rozwoju muzycznym młodych skrzypków.

Mamy również w tytule pracy sformułowanie - "różnorodność stylistyczna". Wszystkie te sformułowania - tezy doktorant dokładnie uzasadnia w swojej pracy.

Różnorodność stylistyczna – to przede wszystkim oczywiście sam ciekawy dobór utworów - od Debussy'ego – po Antona Weberna i Arama Chaczaturiana.

Ale wracając do genezy wyboru tych utworów - pisze autor we wstępie: "Miniatury stanowiły ważną część programu realizowanego we wrocławskiej klasie talentów prof.. Michała Kuzniecowa",wymagane były - pisze dalej - comiesięczne prezentacje klasowe, a do tego doskonale nadawały się utwory jednoczęściowe krótkie, rozwijające dla wykonawcy i atrakcyjne dla publiczności - a takie są właśnie miniatury na skrzypce i fortepian. W trakcie studiów autor zwrócił uwagę na fakt, że bardzo wiele z tych miniatur zostało skomponowane lub zaaranżowane w pierwszej połowie XX w. Czynniki te, a także wspomniana różnorodność stylistyczna stały się przedmiotem analizy w niniejszej pracy.

W pierwszym rozdziale autor zastanawia się nad samą nazwą "miniatura". Miniatura instrumentalna w rozumieniu Józefa Chomińskiego związana jest jako forma - z liryką wokalną. Wyewoluowała z pieśni romantycznej z akompaniamentem fortepianu. Termin "miniatura instrumentalna" rozpowszechnił się jako określenie dotyczące większości małych

form instrumentalnych. W związku z tym dla określonego gatunku miniatur romantycznych nadaje Chomiński konkretne sformułowanie - "liryki instrumentalnej".

W odniesieniu do miniatur instrumentalnych stosuje się często określenia "mały", "krótki", "niedługi" utwór. Te ciekawe dywagacje, jak określić miniaturę znajduje czytelnik na 4 i 5 stronie części opisowej pracy.

Dalej autor opisuje szczegółowo historię powstania "miniatury instrumentalnej".

Podkreśla on w dalszej części pracy, że na początku XX w. nie istniał tak bezwzględny podział na muzykę klasyczną i użytkową, jak dziś.

Wybitni skrzypkowie należeli więc do elementów kultury masowej i ich wykonania podbijały nieraz cały świat. Szczególny wpływ na popularność miniatur skrzypcowych w repertuarze "złotego pokolenia" skrzypków miało ich miejsce w pedagogice. Wyjątkową rolę pełnili zwłaszcza: Carl Flesch, Leopold Auer, Jenő Hubay, którzy wykształcili takich artystów, jak Mischa Elman, Jascha Heifetz, Efrem Zimbalist, Max Rostal, Henry Teminka, Ida Haendel, Joseph Szigeti i inni.

Jak pisze dalej doktorant: Leopold Auer w swojej książce "Violin playing as I teach it" na każdym etapie nauki ucznia wskazuje krótkie utwory, jako nieodzowne do prawidłowego rozwoju skrzypka. Są tam zalecane przez niego kompozycje Vieuxtempsa, Wieniawskiego, Paganiniego, Sarasate, Kreislera oraz aranżacje utworów Bacha, Haendla, Chopina, Beethovena, Schumanna, Czajkowskiego, Griega i innych

Rozdział 3. pracy Wybrane dzieła i ich twórcy - opisuje bardzo dokładnie wybrane i nagrane przez Marcina Ostrowskiego utwory. Każdy utwór zawiera krótką analizę. Autor zamieszcza też biografię każdego kompozytora oraz nierzadko okoliczności powstania danego utworu.

Jest to bardzo ważna - obok nagrania - najważniejsza część pracy doktorskiej. Napisana bardzo dobrą polszczyzną praca zawiera bardzo ciekawy aneks. Składają się nań:

1. Utwory Fritza Kreislera przypisywane innym autorom (wykaz)
2. Transkrypcje i aranżacje Leopolda Auera na skrzypce i fortepian
3. Miniatury na skrzypce i fortepian nagrane przez J. Heifetza (wykaz)
4. Aranżacje i transkrypcje na skrzypce i fortepian Jaschy Heifetza (wykaz)

Recenzja dzieła artystycznego

Bardzo ważną częścią pracy doktorskiej jest "dzieło artystyczne" - w postaci nagrań szeregu utworów na płycie CD. Nagrania dokonano w sali koncertowej Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu. Doktorantowi towarzyszy na fortepianie Katarzyna Kaczorowska.

Pamiętałem zdolnego studenta Marcina Ostrowskiego z okresu jego studiów w Akademii Muzycznej w Poznaniu. Byłem bardzo ciekaw, jak też zmienił się i rozwinął przez te kilka lat po studiach.

Już po kilku dźwiękach skrzypiec w pierwszym utworze "Clair de Lune" Debussy'ego zrozumiałem, że mam do czynienia z dojrzałym i wrażliwym artystą. Ucieszyłem się, że będę mógł wysłuchać tylu wspaniałych i ciekawych miniatur w dobrym wykonaniu. "Światło księżycy" doczekało się bardzo wielu transkrypcji. Kilukrotnie miałem możliwość wysłuchać "na żywo" tę miniaturę wykonywaną przez Mstisława Rostropowicza. Właśnie dlatego, że najwięksi mistrzowie smyczka – skrzypkowie i wiolonczeliści światowej sławy grywali ten utwór, dużą odpowiedzialność bierze na siebie młody wykonawca. M. Ostrowski nagrał tę miniaturę - po mistrzowsku. Stworzył odpowiedni nastrój - jest bardzo wrażliwym, muzycznym obdarzonym pięknym różnorodnym dźwiękiem skrzypkiem. Gra wzruszająco pięknie, zadziwia ciekawą dynamiką ściszącą, jak mówili rosyjscy muzycy "filirując" długie nuty. Stwarza tajemniczy, nieco tęskny nastrój - tak, jak zapewne chciał kompozytor, tego cudownego utworu. Wspaniale zbudowana kulminacja. Jest to, nie zawaham się powiedzieć - mistrzowskie wykonanie. To, że zabrakło dwukrotnie vibracji na jednej z granych 4-tym palcem nut – nie ma większego znaczenia. Brawo! Bardzo pięknie też towarzyszy mu na fortepianie pianistka.

Drugi utwór, to "Vier Stücke" op. 7. Jedyne dzieło Antona Weberna na skrzypce z fortepianem. Utwór czteroczęściowy - lecz wszystkie części zestawione na zasadzie kontrastu są bardzo krótkie.

Pięknie zawoalowana, delikatna gra w pierwszym utworze. Niezwykła szybkość smyczka i brzmienie pizzicato na niskich strunach. Wielka różnorodność nastrojów w krótkim czasie. Niezwykłe, ledwo słyszalne piana i tajemniczość.

Trzecim utworem jest spopularyzowana przez J. Heifetza "Estrellita" Manuela Ponce. Utwór ten jest transkrypcją jednej z pieśni kompozytora dokonaną właśnie przez Heifetza. M. Ostrowski pokazuje tu piękną nastrojową kantylenę, w stylu trochę bel canto. Gra niezwykle skrzypcowo – czaruje pięknem i głębią dźwięku. Wykonanie bardzo w stylu właśnie gry skrzypcowej skrzypków pokolenia J. Heifetza. Zmysłowo głębokim tonem z czarującą vibracją.

Następnie doktorant wykonuje niezwykle popularne "Tańce rumuńskie" B. Bartoka. 6 tańców wykonanych z temperamentem, werwą a gdzie trzeba i z nutką nostalgii - taniec z flażoletami. W sumie dobre wykonanie.

"Berceuse" op.79 J. Sibeliusa to krótka - dwuminutowa kompozycja – w tonacji cis-moll. Jak na kołysankę przystało jest to melodia w rytmie trójdzielnym. Solista pięknym dźwiękiem gra miłą dla ucha kantylenę bardzo profesjonalnie i z wdziękiem. Melodia przerywana jest pasażami i ozdobnikami, które usytuowane są na początku frazy muzycznej i wykonywane bardzo precyzyjnie i dyskretnie.

Następny utwór Jeana Sibeliusa to niespełna trzyminutowa "Mazurka". Zagrana pięknie, z wdziękiem.

Zdaniem Veijo Murtomeaki – jak pisze doktorant w części teoretycznej pracy jest to najlepsza z salonowych i popisowych miniatur Sibeliusa. Jest "perełką, z domieszką humoru". Zagrana po mistrzowsku

Następne utwory, to m.in. dwie kołysanki - Berceuse sur le nom de Gabriel Fauré - M. Ravela oraz Kołysanka Karola Szymanowskiego. Utwór Ravela w rytmie dwudzielnym epicki nieco w swym charakterze. Uspokajają i końcowe fragmenty - dłuższe nuty na ściszącej dynamice.

Piękna i rzadko graną jest kołysanka Karola Szymanowskiego "La Berceuse d'Aitacho Enia".

Kołyszający się rytm w partii fortepianu – przypomina kołysanie fal w Zatoce Biskajskiej, nad którą utwór powstał w 1925r w miejscowości Saint Jean de Luz.

Fritz Kreisler - Kaprys cygański. Należy do trudniejszych miniatur tego skrzypka i kompozytora, dlatego jest rzadziej wykonywany niż cały szereg innych miniatur tego mistrza.

Gra Marcina Ostrowskiego, który nie zawahał się wybrać ten utwór potwierdza jego klasę. Piękne kantyleny, zbudowanie kulminacji i brawurowe pasaże grane po wirtuozowsku, lecz z lekkością i wielką precyzją - zawsze jednak podporządkowane myśli muzycznej.

Świetne wykonanie!

Abodah - Ernesta Blocha

Pełna smutku i zadumy z charakterystycznym dla marsza żałobnego punktowany rytmem pieśni "Abodah" jest tu wykonana z pełnym zrozumieniem i przekonaniem tragizmu Żydów przeżywających utracenie przez naród żydowski Świątyni Jerozolimskiej. Patos w kulminacyjnych momentach utworu przekazuje wykonawca w sposób bardzo sugestywny. Wstrząsające i pełne głębokiej zadumy i zrozumienia wykonanie.

Aram Chaczaturian - Song Poem

Jak pisze doktorant - źródłem inspiracji kompozytora jest muzyka improwizowana wykonywana przez wędrownych bardów, popularna w Azerbejdżanie i krajach zamieszkałych przez narody tureckiej grupy językowej.

Całość nagranych na płycie CD utworów oceniam wysoko.

Doskonały dobór miniatur - odpowiadający zawartemu w tytule pracy sformułowaniu o ich różnorodności stylistycznej. Obok lirycznych, utwory typowo salonowe, tańce skoczne, kołysanki (3) utwory też wysoce dramatyczne ("Abadah" -Blocha).

Wykonawca wykazuje tu wielki talent skrzypcowy i muzyczny. Od liryki i pięknego głębokiego śpiewu skrzypiec, po wirtuozerię lekkość i zwiewność świetnej techniki skrzypcowej.

Na podstawie tych nagrań mogę stwierdzić, że w osobie doktoranta M. Ostrowskiego mamy do czynienia z dojrzałym artystą, skrzypkiem i muzycznym prawdziwym talentem zasługującym w pełni na przyznanie mu stopnia doktora sztuki muzycznej ze specjalizacją – skrzypce.

Podsumowanie

Praca doktorska pana Marcina Ostrowskiego dzięki jego zaawansowanej sztuce wykonawczej i odpowiednim konkluzjom zawartych w obszernej i bardzo fachowej pracy wyczerpuje przedstawioną problematykę. Jest wartościowym przedsięwzięciem artystyczno-naukowym i poprzez to wzbogaca kulturę muzyczną. Niniejszym stwierdzam, że doktorant wykazał się rozległą wiedzą teoretyczną a także umiejętnościami artystycznymi do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej i artystycznej

Konkluzja

Praca doktorska Pana Marcina Ostrowskiego spełnia bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust.1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Wnoszę o przyjęcie pracy doktorskiej.

Prof. dr hab. Michał Grabarczyk.

